

¹ Wystawa „Meble ludowe północnej Polski” — Muzeum Etnograficzne w Toruniu, 15.XI.1975 — 15.III.1976. Koncepcja, scenariusz i opracowanie ekspozycji: Aleksander Błachowski. Współpraca: Iwona Święch. Konsultacje: Jerzy Kłoskowski, Benedykt Malinowski, Anna Mosiewicz, Stanisława Ostaszewska, Hugona Ostrowska-Wójcik, Halina Samplawska, Krystyna Szałańska.

² Na wystawę złożyły się okazy wybrane ze zbiorów następujących muzeów: Oddział Etnograficzny Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum w Grudziądzu, Muzeum Kaszubskie w Kartuzach, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Koszalinie, Oddział w Kwidzynie Muzeum Zamkowego w Malborku, Muzeum Budownictwa Ludowego w Olsztynku, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Muzeum Mazurskie w Szczytnie, Muzeum Etnograficzne w Toruniu, Kaszubski Park Etno-

graficzny we Wdzydzach Kiszewskich, Muzeum Ziemi Żłotowskiej w Żłotowie.

³ Dawne meble ludowe północnej Polski, Muzeum Etnograficzne w Toruniu, Toruń 1976, s. 74, il. 160, 1 tablica. Nakład 1000 egz. Redaktor naukowy: Aleksander Błachowski. Autorzy tekstów: Aleksander Błachowski, Małgorzata Buczkowska, Jadwiga Drozdowska, Anna Mosiewicz, Eugeniusz Oleszczuk, Stanisława Ostaszewska, Hugona Ostrowska-Wójcik, Halina Samplawska, Iwona Święch, Krystyna Szałańska, Barbara Wieczorek.

Rok 1977 okazał się łaskawy dla równie trudnej co interesującej dziedziny jaką jest ludowe meblarstwo. Wydanie publikacji, o której mowa w tekście nieznacznie tylko poprzedziło ukazanie się w wydawnictwie Ossolineum znakomitej pracy prof. Romana Reinfussa pt. *Meblarstwo ludowe w Polsce*. Obie prace wzajem sobie przydają atrakcyjności.

K R O N I K A VII—XII 1977

Imprezy folklorystyczne i regionalne

1.VII — w Kazimierzu nad Wisłą rozpoczął się XI Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych. Udział w nim wzięło ok. 1000 wykonawców. Przez 4 dni odbywały się koncerty kapel, instrumentalistów i śpiewaków ludowych. Jury uhonorowało nagrodami lub wyróżnieniami kilkadziesiąt osób. Nagrodę I wśród kapel zdobyły zespoły z Bud Łañcuckich (woj. rzeszowskie) i z Nieznamirowic (woj. radomskie). Wśród instrumentalistów najwyższą oceniono Józefa Zarasia — skrzypka z Nieznamirowic a spośród zespołów śpiewawczych I miejsce przyznano zespołowi z Drelowa, woj. białkopodlaskie. Za najlepszą śpiewaczkę uznano Marię Kozłową z Baranowa Sandomierskiego, woj. tarnobrzeskie. W konkursie „duży — mały”, w którym ocenia się mistrza i jego ucznia I miejsce przyznano Franciszkowi i Cezaremu Kowalskim z Poniatowej.

Festiwalowi, jak zwykle, towarzyszyły targi twórczości ludowej. Piękną oprawę plastyczną imprezy zaprojektował Adam Kilian.

7—11.VII — w Bukowinie Tatrzańskiej odbyła się doroczna impreza pn. „Sabałowe Bajania”, organizowana m.in. przez Gminny Ośrodek Kultury i Dom Ludowy w Bukowinie.

Oprócz koncertów konkursowych, gawędziarzy i instrumentalistów ludowych czynny był m.in. kiermasz wyrobów ludowych, wystawa, „Sabałowa noc” w Niebieskiej Dolinie a w Jurgowie — orawskiego snycerza Andrzeja Gombosa.

13.VII—12.VIII — w czasie trwania Kursu Folkloru Polskiego dla Polonii Zagranicznej, organizowanego w bieżącym roku przez Toruńskie Towarzystwo Kultury, Mu-

zeum Etnograficzne w Toruniu zorganizowało występy zespołów folklorystycznych z Obręcznej, Koniakowa i Łowicza. Dużym zainteresowaniem uczestników kursu cieszył się prowadzony przez etnografa wieczór wróżb i zabaw ludowych. W zajęciach praktycznych, jakie odbywały się w czasie kursu, udział brały twórczynie ludowe z Pałuk i z Mazowsza, które demonstrowały wyrób kwiatów, pajaków, pisanek, wycinanek oraz uczyły haftu ludowego. W czasie trwania kursu, na terenie miasteczka uniwersyteckiego, które w tym czasie zamieszkałe było przez wiele grup gości zagranicznych z różnych krajów, zorganizowany był kiermasz wyrobów ludowych.

11—25.VII — w Rzeszowie odbył się Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych. Występowały m.in. zespoły: „Syrena” z Holandii, „Kujawy” z Francji, „Kra-kowiak” z Bostonu (USA) i „Biedronki” z Kanady, zespół polsko-węgierski im. J. Bema z Budapesztu, „Krakus” z Belgii, oraz zespoły, biorące po raz pierwszy udział w Festiwalu — „Karolinka”, „Mazurek”, i „Karliczek” z Francji, „Kra-kowiaki” z USA, „Orleńta” i „Wisła” z Kanady. W sumie wystąpiło 31 zespołów z 10 krajów.

18—24.VII — w Limanowej odbywały się dorocznym zwyczajem dni tego miasta. Wśród licznych imprez zorganizowano tzw. posiadę w piwnicy „Zbójnickiej” Towarzystwa Ziemi Limanowskiej a w dworze Marsów, pomieszczeniu Muzeum Ziemi Limanowskiej, zaprezentowano dorobek konkursu na haft ludowy.

22—24.VII — podczas Warszawskiego Karnawału Lipcowego występowały m.in. zespoły folklorystyczne z całego kraju a na Ma-

riensztacie demonstrowali swoje umiejętności twórcy ludowi: wycinankarki z Sannik i garncarze z Pułtuska.

23, 24.VII — we Wdzydzach Kiszewskich odbył się IV Jarmark Wdzydzki, popularyzujący folklor regionu. Na estradzie wystąpiły zespoły: Kościerzyna, Wdzydzaki, Soltysów z Wierzhocina i in. a w jednej z zabytkowych chałup kaszubskich Paweł Szerka prowadził tzw. warsztaty folklorystyczne — spotkanie z uczestnikami jarmarku połączone z dyskusją na temat twórczości ludowej i amatorskiej. W skansenie odbywał się kiermasz sztuki ludowej, a dodatkową atrakcją była „Gospoda pod gołym niebem”, w której szczególnym powodzeniem cieszyły się pieczone przez gospodynie chleby i ciasta.

Organizatorami Jarmarku byli: Kościerski Dom Kultury, Kaszubski Park Etnograficzny, Urząd Miasta i Gminy oraz Woj. Ośrodek Kultury.

VII — z okazji „Gdyńskiego Łata 77” odbył się jarmark ludowy zorganizowany przez Regionalne Biuro Sprzedaży Cepelia. Nowością gdyńskiej Cepeliady było wprowadzenie do sprzedaży atrakcyjnych wyrobów ludowych z ZSRR, Węgier, Rumunii i Bułgarii.

3—15.VIII — Gdańsku odbył się kolejny VI „Jarmark Dominikański”, w którym poczesne miejsce zajmowała sztuka ludowa. W tego-rocznym Jarmarku udział wzięło 100 rzemieślników. Jarmark połączony był z występami zespołów folklorystycznych.

6—14.VIII — w Wiśle, Szczyrku, Żywcu i Makowie Podhalańskim

odbyła się doroczna impreza: XIV „Tydzień Kultury Beskidzkiej” — wielki przegląd folkloru góralskiego. Na estradach, we wszystkich tych 4 miejscowościach, występowały zespoły regionalne, których w tym roku zgłosiło się ponad 50 z: Czechosłowacji, Jugosławii, Węgier, RFN i Polski. Występowały m. in.: zespół im. Andrzeja Skupnia-Floraka z Białego Dunajca, „Pilsko” z Żywca, „Ondraszek” ze Szczyrka, żywieckie „Sędziolę”, „Ostrowica” z Częstochowy, „Wilamowce” (zaprezentowały „Wesele wilamowickie”), „Świrki” z Wilkowic, Zespół Regionalny z Brennej, „Wisła” z Wisły, „Gorol” z Jabłonkowa, „Juhas” z Ujsolów, „Łącko”, „Babiogórzanie”, „Babiogorcy” z Zawoi, „Jodły” z Żywca, „Wierchy” oraz „Witowianie” z Witowa.

Z okazji „Tygodnia Kultury Beskidzkiej” zorganizowano też kiermasze sztuki ludowej oraz otwarto wystawy, m. in. koronek w pobliskiej Istebnej, wystawę rzeźb Artura Cienciały (w jego ogrodzie) i Józefa Migdała w Szczyrku, wystawę twórczości ludowej w Makowie Podhalańskim, wystawę plastyków amatorów, i prezentację regionalnych strojów cieszyńskich.

Odbyła się też sesja popularno-naukowa poświęcona folklorowi ziemi cieszyńskiej.

Imprezę zakończono barwnym pochodem dożynkowym.

*

14.VIII — w Giżycku, w chacie mazurskiej nad jeziorem, zorganizowano kiermasz sztuki ludowej z udziałem twórców z woj. suwalskiego i Bartoszyce (woj. olsztyńskie). Organizatorem kiermaszu był Miejski Dom Kultury w Giżycku.

*

27, 28.VIII — w Warszawie odbyło się doroczne Święto „Trybuny Ludu”. Wśród licznych imprez zorganizowano także kiermasz wyrobów ludowych.

*

VIII — odbył się Jarmark Pulтусki, w czasie którego występowały zespoły ludowe oraz zaprezentowano modele odzieży nawiązującej do twórczości ludowej.

*

VIII — w Rzeszowie rozstrzygnięto doroczny III konkurs folklorystyczny, pn. „Praca w obrzędach i zwyczajach ludowych”. Do konkursu zgłosiło się 20 zespołów z woj. rzeszowskiego i sąsiednich województw. Zorganizowano koncerty eliminacyjne w Łańcucie, Leżajsku i Sędziszowie Małopolskim. Jury pod przewodnictwem prof. dr Romana Reinfussa przyznało nagrody zespołom regionalnym: z Trzciany, Grodziska Dolnego, Żerdzi, Cieszyńska, Brennej, Świeciechowej, Stojeszyna, Baranowa Sandomierskiego, Szczawnicy i Birczy. Nagrody indywidualne otrzymali: Władysław Świątek ze Stojeszyna, Maria Pajdowska z Głuska, Maria Kozłowa z Baranowa Sandomierskiego, Wojciech Dąbek z Grodziska Dolnego, Józef Ciesielka ze Szczawnicy, Ja-

nina Szałże ze Śmigna. Nagrody przyznano również kierownikom, instruktorom zespołów: Walerii Cudek ze Szczyrzycy, Marii i Józefowi Dziedzie z Trzciany, Józefowi Myjakowi z WDK w Tarnobrzegu i kierownictwu zespołu z Cieszyńska.

*

2—4.IX — w Sieradzu odbył się II Festyn Sztuki Ludowej i Folkloru woj. sieradzkiego. Otwarcia Festynu dokonał I Sekretarz KW PZPR w Sieradzu Tadeusz Stasiak w obecności przedstawicieli władz miejskich, partyjnych, przedstawiciela ministerstwa Kultury i Sztuki oraz licznie zebranych gości.

Występy zespołów prowadził Wojciech Siemion.

Z okazji Festiwalu otwarto interesujące wystawy: w Muzeum Okręgowym — pokonkursową wystawę sztuki ludowej woj. sieradzkiego, na której m. in. można było obejrzeć tkaniny Józefa Chaładaj oraz rzeźby Stanisława Korpy i Szczepana Muchy; w BWA — wystawiono prace ludowego rzeźbiarza Jerzego Kaczmarka, a w Woj. Bibliotece Publicznej zorganizowano wystawę pn. „Sztuka ludowa i folklor woj. sieradzkiego w literaturze”.

Ponadto w programie Festynu odbyła się „Cepeliada” — kiermasz sztuki ludowej, w czasie którego koncertowały zespoły regionalne województwa; odbyło się również spotkanie z ludowymi twórcami, pn. „Dziesiąta biesiada sieradzka”.

*

3—6.IX — w Krakowie odbyły się V Ogólnopolskie, a II Międzynarodowe Targi Sztuki Ludowej. W tym roku uczestniczyło w nich 37 spółdzielni i 119 artystów ludowych prezentujących swoje wyroby na kiermaszu.

Targom towarzyszyło szereg imprez. Otwarto wystawy m.in. „Inspiracje ludowe w twórczości współczesnych plastyków”: w galerii „Desa” na Św. Jana — zegary Roberta Kucińskiego, a w galerii „Kramy Dominikańskie” — Malarstwo na szkłe (Krcha, Słowiński, Zabierzewska), wystawę rzemiosła artystycznego w Muzeum Historycznym, wystawę pn. „Madonna w twórczości ludowych artystów” w galerii „PAX-u”, wystawę sztuki ludowej Coopexim — Cepelii w pawilonie BWA, a w Pałacu Sztuki „Piękno tradycji we współczesności” — (czyli rzemiosło ludowe Węgiei i Czechosłowacji. Odbył się również kiermasz. Prasa odnotowała niski poziom pokazanych na nim prac, zwłaszcza rzeźb. Gorzej niż niski poziom cechował wystawę w PAX-ie.

Na estradach i ulicach pokazano „Wianek Krakowski”, zespoły regionalne, pokazy mody inspirowanej sztuką ludową itd.

W czasie targów odbyły się obrady Sekcji Europejskiej Światowej Rady Rękodzieł oraz międzynarodowe sympozjum przedstawicieli spółdzielczości pracy krajów socjalistycznych na temat: „Inspiracje ludowe we współczesnej twórczości i wytwórczości” (referaty wygłosili: Prezes „Cepelii” —

Tadeusz Więckowski, red. Aleksander Jackowski oraz prof. Wanda Telakowska). W sympozjum wzięło udział blisko 100 członków Światowej Rady Rękodzieł.

*

4—11.IX — w Zakopanem odbył się X Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich, w czasie którego wystąpiły góralskie zespoły z 20 krajów, m. in. z Anglii, Bułgarii, Czechosłowacji, Francji, Grecji, Jugosławii, Meksyku, NRD, Norwegii, Rumunii, RFN, Szwajcarii, Szwecji, Turcji, USA, Węgier, ZSRR oraz 8 zespołów z Polski. Jury pod przewodnictwem prof. dr Romana Reinfussa oceniali zespoły w 4 kategoriach: zespołów autentycznych, artystycznie opracowanych, stylizowanych i reprezentujących folklor rekonstruowany.

W czasie Festiwalu czynne były wystawy: m.in. zorganizowana przez Muzeum Tatrzzańskie wystawa starożytnych góralskich instrumentów muzycznych, oraz w sali „Turni” wystawa obrazów na szkłe Władysława Walczaka z Zakopanego i ceramiki Jana Reczkowskiego z N. Targu.

*

17, 18.IX — w Nowej Słupi, woj. kieleckie odbyły się „Dymarki Świętokrzyskie 77”, w czasie których zaprezentowano tradycyjny wytop żelaza w piecach dymarskich. Imprezie towarzyszył kiermasz i wystawa wyrobów ludowych oraz występy ludowych zespołów i kapel.

*

18.IX — w 5 gminach woj. nowosądeckiego odbyła się „Złota Jesień Popradzka”, w czasie której zorganizowano m.in. jarmark sztuki ludowej i dożynki.

*

25.IX — w Sosnowcu rozpoczęły się „Dni” tego miasta. Wśród wielu atrakcyjnych imprez odbyła się „Folkloriada” z udziałem zespołów regionalnych „Limanowanie” i „Lachy”, Dolina Dunajca i Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej.

*

24.IX — w Radomiu odbyła się impreza folklorystyczna pn. Jarmark Kazimierzowski. W programie imprezy odbył się kiermasz twórców ludowych, wystąpiły zespoły folklorystyczne i kapele ludowe, które produkowały się nie tylko na estradach ale także na ulicach miasta.

*

IX — przed Zamkiem w Lublinie odbyły się Targi Sztuki Ludowej zorganizowane przez Muzeum Lubelskie. W targach udział wzięli twórcy ludowi z województw: białkopodlaskiego, chełmskiego, lubelskiego i sieradzkiego.

*

IX — w Opolu oraz paru innych miejscowościach woj. opolskiego odbyły się „Dni” folkloru i sztuki ludowej woj. piotrkowskiego”. Program imprezy wypełniły koncerty zespołów pieśni i tańca. Wystąpili: „Piliczanie” z Tomaszowa, „Tramblanka” i „Drygant” z Opoczna i in. a w Muzeum Wsi Opolskiej w Bierkowicach otwarto wystawę pn.

„Współczesna twórczość ludowa woj. piotkowskiego”.

1, 2, X — w Łodzi odbyła się „Cepeliada z Expressem”, zorganizowana przez Regionalne Biuro Sprzedaży Zw. Sp. Rękodzieła Artystycznego Cepelia w Łodzi i redakcję „Expressu Ilustrowanego”.

W pasażu Schillera zorganizowano kiermasz wyrobów ludowych a ludowi artyści demonstrowali swoje umiejętności. Oprócz wyrobów polskich oferowano także wyroby ludowe ze Związku Radzieckiego, Rumunii, Bułgarii, Węgier i Mongolii. Dodatkową atrakcją była sprzedaż chleba wiejskiego, świeżo pieczonego przez gospodynie.

W związku z Cepeliadą otwarto wystawy: „Lalka w sztuce ludowej” i „Rekonstrukcja tkanin stylowych”.

X — w Miłosławiu, woj. poznańskie odbył się „Jarmark Różności”, zorganizowany przez Urząd Miasta i Gminy oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury. Wśród różnych imprez towarzyszących kiermaszowi odbyły się występy Ludowego zespołu Pieśni i Tańca „Kurpiowszczyzna” z Myszynca, i „Ziemia Miłosławska”, zaprezentowano widowisko ludowe „Wesele Wielkopolskie” w wykonaniu Koła Gospodyń Wiejskich z Czeszewa. W sali Ośrodka Kultury wystawiono prace plecionkarskie Mieczysława Kwiczińskiego, hafty Marii i Doroty Wojtkowiak oraz rzeźby w korze Władysławy Knocińskiej.

X — w Żninie na zakończenie Dni Kultury Pałuckiej odbył się jarmark sztuki ludowej z terenu woj. bydgoskiego. W jarmarku uczestniczyło ok. 140 artystów ludowych i amatorów.

X — w Zielonej Górze w Parku Etnograficznym zainaugurowane zostały „Spotkania z folklorem”. Na pierwsze spotkanie zaproszono najstarszego kozłarza lubuskiego Wacława Łakomego z Babimostu oraz młodzież klas VI szkoły podstawowej w Zielonej Górze.

X — w Lipnicy Wielkiej i Jablonce na Orawie odbył się wielki festyn folklorystyczny, „Babiogórska Jesień 77”, zorganizowany przez Woj. Ośrodek Kultury w Nowym Sączu i Gminny Ośrodek Kultury w Jablonce. W programie m.in. — przegląd kapel regionalnych, występy zespołów amatorskich.

X — w Krobi woj. leszczyńskie odbył się turniej śpiewaków ludowych.

4—6. XI w Poznaniu odbyło się Ogólnopolskie Forum Amatorskich Zespołów Artystycznych połączone z polsko-radzieckim seminarium na temat mecenatu socjalistycznego państwa nad folklorem i sztuką ludową. Organizatorami obu imprez były: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury oraz poznański Pałac Kultury.

25.XI — w Krakowie otwarte zostały VI Dni Folkloru zorganizowane przez Dom Kultury huty im. Lenina. Dni zapoczątkowało sympozjum na temat „Miasto — jego życie współczesne a kultura tradycyjna”. Od dnia następnego odbywały się występy zespołów folklorystycznych i kapel.

25.XI — w Krakowie rozpoczął się XXIII ogólnopolski Przegląd Amatorskich Zespołów Folklorystycznych Spółdzielczości Mieszkaniowej. Udział w przeglądzie wzięło 8 zespołów: z Białegostoku, Nowego Sącza, Warszawy, Łodzi, Gorzowa, Łowicza i Krakowa. Przegląd zakończył się 27-go galowym koncertem.

XI — w Kościanie, woj. leszczyńskie, odbył się turniej dudziarzy.

Konkursy i wystawy

23.VI—31.XII — w Muzeum Etnograficznym w Toruniu eksponowano wystawę pn. „Kultura ludowa Ziemi Chełmińskiej”. Na wystawie pokazano po raz pierwszy w tak szerokim zakresie, wybrane dziedziny kultury ludowej Chełmińskaków i Lubawiaków — dwóch podstawowych grup etnograficznych woj. toruńskiego.

Wystawa ta jest wynikiem podjętych przez Muzeum w 1976 r. intensywnych badań etnograficznych tego obszaru. Dotyczyły one głównie budownictwa, gospodarki i rzemiosła a pozyskane podczas tych badań liczne, unikalne niekiedy obiekty, wzbogaciły zbiory muzealne i były eksponowane na tej wystawie.

Uzupełnieniem wystawy jest folder, który jest równocześnie plakatem. W druku jest przewodnik, który będzie równocześnie spełniał rolę małej monografii tego regionu.

Scenariusz wystawy opracował zespół muzealny w osobach: Roman Tubaja, Irena Wronkowska (komisarz wystawy), Aleksander Błachowski, Anna Dobrzyńska, Bożena Dudarewicz, Hanna Muzalewska, Maria Polakiewicz, Barbara Szychowska-Boebel, Iwona Święch, Jan Święch.

Oprawę plastyczną zaprojektował Józef Pietrzyk.

2.VII — Muzeum Wsi Opolskiej otworzyło przygotowaną przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie wystawę, pn. „Ludowe skrzynie wianne”.

5.VII — w Klubie Stowarzyszenia FAX w Radomiu czynna była wystawa Regionalnej Sakralnej Sztuki Ludowej prezentująca wyniki konkursu ogłoszonego przez Woj. Oddział Stowarzyszenia PAX i ZZG Zespół Handlu „Veritas” w Warszawie. Na wystawie pokazano ok. 250 prac 36 autorów: rzeźbę kowalstwo artystyczne, malarstwo, pisanki i ceramikę. Jury przyznało nagrody w dziale rzeźby I: Grzegorzowi Szewczykowi z Kozienic, w dziale kowalstwa — Pawłowi Winiarskiemu z Błazin k/Ilży, w dziale ceramiką — Jadwidze Kosiarskiej z

Ilży, w dziale malarstwa nagrody I nie przyznano, dwie nagrody II otrzymali Antoni Jopkiewicz ze Skaryszewa i Stanisław Dela z Gniewoszowa. W dziale pisanek nagrodę I otrzymała Janina Wawer z Głowaczowa.

6—14.VII — w Makowie Podhalańskim czynna była wojewódzka wystawa twórczości ludowej zorganizowana przez WDK i WRZZ w Bielsku-Białej.

10.VII — w Muzeum Ziemi Limanowskiej w Limanowej rozstrzygnięty został konkurs na haft ludowy, w którym najwyższe nagrody otrzymali Franciszek Janc z Zabrzeży k. Łącka i Stanisław Budzyński z Bukowiny Tatrzańskiej.

11.VII — w Domu Sztuki w Rzeszowie otwarta została wystawa pn. „Sztuka ludowa i rękodzieło artystyczne” zorganizowana przez Komitet organizacyjny IV Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych, Cepelię i BWA. Wystawa połączona była z kiermaszem wyrobów ludowych.

15.VII — w Starej Kordegardzie w Warszawie otwarta była przeniesiona z Płocka wystawa prac tegorocznych laureatów nagrody „Barw” im. Oskara Kolberga.

16.VII — w Robotniczym Centrum Kultury w Mielcu została otwarta wystawa prac malarskich znanych artystów nieprofesjonalnych: Bazylego Albiczuka, Katarzyny Gaweł, Marii Korsak, Nikifora, Teofila Ociepki, Leokadii Płonkowej, Władysława Rybkowskiego, Brunona Podjaskiego, Adama Słowińskiego, Marii Tarnawskiej-Wojtowicz, Stanisława Karulaka, Łucji Mickiewicz, Edmunda Monsiela, Jana Płaskocińskiego i Weroniki Raliny. Wszystkie eksponaty pochodziły ze zbiorów Państw. Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Wydano katalog.

Wystawa cieszyła się wyjątkowym zainteresowaniem.

30.VII — w salach BWA w Lublinie otwarto wystawę obrazów na szkle Eweliny Pęksowej z Zakopanego.

VII — w Muzeum Regionalnym w Opocznie czynna była wystawa haftu i koronki, na której zaprezentowano plon konkursu ogłoszonego przez Sp. Pracy Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Opocznianka”.

VII — rozstrzygnięty został konkurs na zdobnictwo bibułkowe, zorganizowany przez Żywieckie Muzeum. Jury pod przewodnictwem Ewy Fryś-Pietraszkowej z Instytutu Sztuki PAN podkreślając bardzo wysoki poziom prac przyznało 3 nagrody I zespołowe: rodzinie Drewniaków z Międzybrodzia Białskiego, Marii Wróbel i jej córce Annie Juracek z Pewli Wielkiej oraz Franciszce Uflaut i jej córce Rozalii Kastelik z Pewli Wielkiej. W kategorii prac indywidualnych 2

nagrody I otrzymały: Anna Kupczak z Sopotni i Maria Madejczyk z Cisca.

Nagrody ufundowali: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Sp. Zrzeszenie Wytwórców Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Milenium” oraz Muzeum w Żywcu.

4.VIII — w Lipnicy Murowanej na Rynku zorganizowano wystawę twórców ludowych tej gminy, Koła Twórców Ludowych Wiśnicza i wyrobów wikliniarskich z Królówki.

25.VIII — WDK w Lesznie udostępnił wystawę zorganizowaną przez Państw. Muz. Etnograficzne w Warszawie pn. „Rodzina w polskiej sztuce ludowej”. Wystawę tę w listopadzie pokazano w gmachu Muz. Etnograficznego we Wrocławiu (organizator WDK Wrocław) jako imprezę towarzyszącą imprezie „Muzykujące rodziny”.

25.VIII — w Opocznie rozstrzygnięty został konkurs na krajki opoczyńskie zorganizowany przez spółdzielnię dla współpracujących z nią tkaczek. W konkursie wzięło udział 31 tkaczek, które przedstawiły 395 wzorów krajek. Nagrody ufundowane przez Cepelię z funduszu rozwoju twórczości ludowej otrzymały: I — Teresa Chmal z Sobawin, Anna Dąbrowska z Kruszwic, Maria Dulnikiewicz z Wyganowa, Józefa Gubka z Wyganowa, Maria Kata z Libiszowa, Maria Końska (Miazek), Zofia Pecyna z Międzyborza. Przyznano również 9 II nagród i 15 III.

VIII — w Muzeum Ziemi Sochaczewskiej otwarta została wystawa pn. „Rzeźba ludowa północnego Mazowsza”, na której pokazano ok. 30 prac twórców z ośrodka sierpeckiego.

VIII — w Iłży otwarto pokonkursową wystawę pn. „Ludowa lalka i zabawka ceramiczna”, zorganizowaną przez CPLiA, Związek Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego w Warszawie oraz woj. Spółdzielnię Pracy Rękodzieła Ludowego „Chałupnik” w Iłży.

Na wystawie zaprezentowano ok. 300 prac 23 twórców z różnych ośrodków ceramicznych, m.in. z Rędocina, Odrowąża, Chałupek, Denkowa i Iłży.

W grupie zabawek 4 nagrody I otrzymali: A. Szubartowski z Rędocina, S. Sowiński z Chałupek, T. Połetek z Koszar i J. Jeż z Wólki Bodzentyńskiej. W grupie lalek — 2 artystyki ludowe: K. Kowalczyk i R. Siwiec z Iłży.

Wystawę przeniesiono następnie do Klubu MPiK w Radomiu.

VIII — w sieradzkim muzeum czynna była wystawa mebli i sprzętów ludowych.

3.IX — w Sieradzu, w czytelni Wojewódzkiej Biblioteki im. Wł. Broniewskiego otwarta została wystawa pn. „Sztuka ludowa i folklor woj. sieradzkiego w literaturze” Na

wystawie zaprezentowano również literaturę ludową jak też rzeźbę, malarstwo tkactwo i plecionkarstwo, oraz publikacje naukowe i beletrystyczne poświęcone tym zagadnieniom.

15.IX — Muzeum Kupiectwa w Świdniku pokazało wystawę przeniesioną z Państw. Muz. Etnogr. w Warszawie pn. „Dzwonki świata”.

22.IX — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie wystawa pn. „Tęcza na śniegu. Tradycja i współczesność w sztuce narodów Syberii i Dalekiego Wschodu”. Bardzo wysoki poziom artystyczny prac, ładna ekspozycja Krzysztofa Burnatowicza.

24.IX — w galerii Cepelii w Nowym Targu otwarta została wystawa pn. „Lenin w Polsce”. W wystawie wzięli udział ludowi twórcy pracujący w cepeliowskich spółdzielniach, prezentując m.in. stroje ludowe, meble podhalańskie i sprzęty, nawiązujące do okresu, w którym Lenin przebywał w Krakowskim i na Podhalu.

28.IX — w Muzeum Etnograficznym w Krakowie otwarto wystawę „Wielcy Polacy w rzeźbie ludowej”, przygotowaną przez Muzeum Etnograficzne w Toruniu z prac nadesłanych na konkurs ogłoszony w 1974 r.

IX — w Zwoleniu została otwarta wystawa pn. „Ludowa ceramika Figuralna w Radomskim”. Prezentowane eksponaty pochodzące ze zbiorów Muzeum Regionalnego w Iłży i Sp. „Chałupnik” w Iłży obrazowały rozwój ludowej ceramiki figuralnej począwszy od XIX wieku do naszych czasów.

IX — we Włocławku rozstrzygnięty został konkurs na kujawską rzeźbę ludową. Wzięło w niej udział ponad 20 twórców z Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej.

IX — w Muzeum Regionalnym w Szczecinie zorganizowano ogólnopolski konkurs pn. „Las w sztuce ludowej”. W konkursie udział wzięło 18 autorów, nadsyłając ok. 90 prac z różnych dziedzin sztuki. Nagrodę I otrzymał Zbigniew Tracz za rzeźbę, nagrodę II — Czesław Jagna za malarstwo. Najlepsze z nadesłanych prac będą eksponowane w powstającym w Szczecinie Muzeum Lasów.

8.X — w Muzeum Okręgowym w Tarnowie otwarta została wystawa sztuki ludowej Powiśla Tarnowskiego. Pokazano tu kopie malatur na ścianach domów, stodół, sprzętów itp., ze słynnego Zalipia a także innych miejscowości, gdzie zachowała się pamięć malarskiego zdobienia zagród.

17.X — rozstrzygnięto konkurs na nieprofesjonalne malarstwo i grafikę pn. „Mój Śląsk”, zorganizowany przez Muzeum w Zabrze i Tow. Miłośników Zabrze. W konkursie

wzięło udział 145 osób, nadsyłając 452 prace.

Jury, któremu przewodniczył A. Jackowski stwierdziło wysoki poziom konkursu, 7 równorzędnych nagród przyznano: Janowi Nowakowi, Edwardowi Gawlikowi i Józefowi Torce z Katowic, Waldemarowi Pieczie z Zabrze, oraz z Gliwic: Bronisławowi i Eugeniuszowi Krwaczukom i Janinie Motyce. Wydano ilustrowany katalog. Wystawę otwarto w grudniu.

17.X — w Pałacu pod Baranami w Krakowie otwarto wystawę prac żołnierzy WP., zorganizowaną staraniem Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Miasta oraz Głównego Zarządu Politycznego WP. Na wystawę nadesłano 370 prac, z których pokazano 203 z zakresu malarstwa, rzeźby, metaloplastyki, szkła artystycznego i fotografii.

19.X — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie została otwarta wystawa „Dawna i współczesna sztuka Mongolii”.

X — w Muzeum w Stryszowie otwarto wystawy pn.: „Tkanina wilamowicka w tradycyjnym stroju oraz współczesnych adaptacjach” zorganizowaną przez dział etnografii Muzeum Okręgowego w Bielsku-Białej, oraz „Zdobnictwo bibułkowe Żywiecczyzny” przygotowaną przez Muzeum w Żywcu.

Obie wystawy powstały w ramach rozpoczętego przed dwoma laty cyklu wystaw pn. „Folklor ziem woj. bielskiego”.

4.XI — z okazji 15-lecia istnienia Miejskiego Domu Kultury w Myślenicach i 10-lecia Klubu Plastyków Amatorów i Twórców Ludowych otwarto wystawę pn. „Praca i piękno”. Oddyli się spotkania z twórcami, naukowcami, działaczami.

8.XI — rozstrzygnięty został ogólnopolski konkurs na haft ludowy, zorganizowany przez Muzeum Etnograficzne w Toruniu, Cepelię i Ministerstwo Kultury i Sztuki. W konkursie udział wzięło 216 autorów, którzy zgłosili w sumie 494 prace.

Ze względu na wysoki poziom konkursu przyznano 122 nagrody i wyróżnienia. Jury, któremu przewodniczyła mgr Barbara Tężycka z MKiS przyznało trzy I nagrody (po 5.000 zł) Stanisławowi Budzyńskiemu z Bukowiny Tatr., Ludwice Głuc z Podegrodzia k. N. Sącza oraz Wiktorii Puławskiej z Mystkowa St., woj. ostrołęckie. Wśród 15 laureatów drugich nagród (3.000 zł) znaleźli się m.in. Genowefa Pałubicka z Bytowa, Elżbieta Keller z Bydgoszczy, Zofia Szmajda z Gajówka (woj. wrocławskie), Maria Kozłowa i Katarzyna Pańczyk z Baranowa Sandomierskiego, Kunegunda Krzyżaniak, (woj. kaliskie), Józefata Mołek z Kalisza, Julia Malek z Ciosny (woj. zamojskie), Zofia Szczepaniak ze Szczawnicy, Stanisława Cukier z Zakopanego, Andrzej Czernik z Bukowiny Tatr.,

Ewa Chalupska z Jasienicy (woj. katowickie) Anna Rucka z Jaworzynki (woj. bielskie), Irena Benek z Czechowic-Dziedzice (woj. katowickie), Janina Fołtyń z Szamotuł (woj. poznańskie).

Ponadto przyznano 21 trzecich nagród po 2.000 zł oraz 84 wyróżnienia po 1.000 zł, w tym 23 hafciarkom, które odtworzyły dawny haft kaszubski złotogłowiem.

15.XI — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie otworzono tłumnie odwiedzaną wystawę „Włoskie złotnictwo ludowe”. Wystawę zorganizowano przy wydatnej pomocy Ambasady Włoskiej.

17.XI — w galerii „Folklor” Białostockiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych otwarto wystawę tkanin dwuosnowowych wykonanych przez artystki ludowe gminy Janów. Wszystkie eksponaty pochodzą z zbiorów Sokólskiego Ośrodka Kultury.

19.XI — w Poznaniu otwarta została pokonkursowa wystawa pn. „Motywy religijne w wytworach sztuki ludowej” zorganizowana przez Oddział Wojewódzki Stowarzyszenia „Pax” w Poznaniu oraz „Veritas” w Warszawie.

21.XI — w Muzeum Okręgowym w Radomiu otwarto pokonkursową wystawę „Kowalstwo ludowe woj. radomskiego”. W dniu otwarcia odbyła się sesja naukowa, na której referaty wygłosili: prof. dr Józef Gajek z Wrocławia — „Zróżnicowanie kultury ludowej w Polsce”, doc dr Marian Pokropek z Warszawy — „Kowalstwo ludowe w Polsce” oraz dr Stefan Rosiński z Radomia — „Kowalstwo ludowe woj. radomskiego, jego stan i perspektywy”.

I nagrody (po 5000 zł) na konkursie otrzymali Franciszek Górka, Paweł Winiarski, Kazimierz Markiewicz i Krzysztof Jakubiak. II nagrody otrzymali: Eugeniusz Chołuj, Stanisław Chołuj, Bogusław Markiewicz, Zygmunt Lorek i Paweł Kaca. III — Tadeusz Skwira, Stefan Raban, Tadeusz Leśniewski i Władysław Mazur.

23.XI — otwarto we Wrocławiu II Triennale Plastyki Nieprofesjonalnej, zorganizowane przez Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechnienia Kultury. W przygotowaniu Triennale brały udział wszystkie (poza Elblągiem) Wojewódzkie Domy Kultury organizując przeglądy, z których jury typowało prace na centralny pokaz. Komisarzami i jurorami byli: Zofia Bisiakowa z COMUKu oraz Aleksander Jackowski z Inst. Sztuki PAN. Z 27.000 przejranych prac pokazano we Wrocławiu 1.317, w tym 719 obrazów, 290 rzeźb, 166 grafik, 33 tkaniny itd. Organizatorem imprezy we Wrocławiu był Wojewódzki Dom Kultury (Dział Plastyki). Wybrane prace pokazano w galerii BWA „AWANGARDA”, pogranicze ze sztuką ludową — w Muzeum Etnograficznym, a trzy

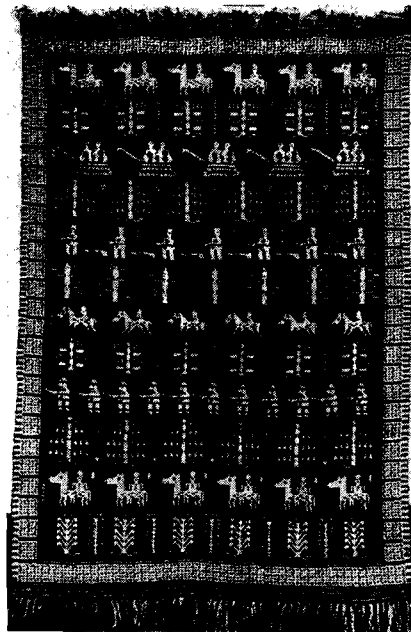
wybrane tematy w Muzeum Archeologicznym (kompensacyjna funkcja twórczości, wystawa monograficzna Stanisława Deli z Gręboszowa k. Radomia, tkanina.). Wydano katalog, plakat (oparty na linorycie Jana Nowaka, sztygara kopalni „Katowice”). Ekspozycję zaprojektował art. pl. Emil Cieślarski.

Wystawa wzbudziła duże zainteresowanie publiczności, niestety trwała b. krótko, w BWA do 5 grudnia, a w Muzeach do połowy tego miesiąca.

Na uroczyste otwarcie 27 XI z udziałem władz miejscowych i przedstawicieli Min. Kultury i Sztuki przybyło blisko 250 autorów, instruktorzy plastyki w Woj. Domach Kultury, prasa, dyrektorzy Muzeów Etnograf. w Krakowie i Toruniu.

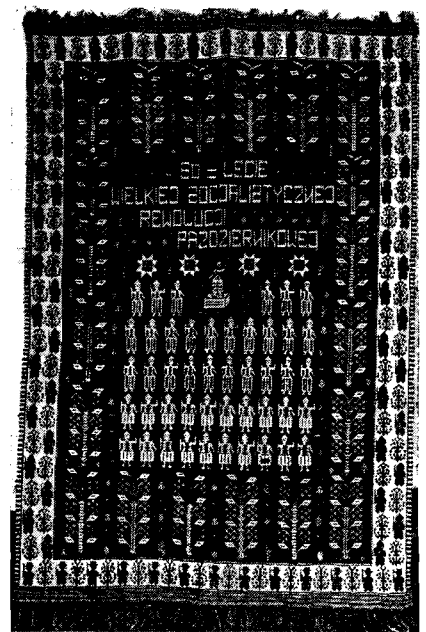
28.XI — odbyło się seminarium poświęcone problemom opieki nad twórczością ludową i amatorską. Referat wprowadzający przygotował A. Jackowski.

XI — z okazji 60-tej rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej w Starej Kordegardzie w Łazienkach warszawskich czynna była wystawa prezentująca dorobek konkursu pn. „Polsko-radzieckie braterstwo broni i polsko-radzieckie braterstwo pracy”. Na wystawie pokazano 87 prac 46 autorów, z których nagrody otrzymali: w dziale rzeźby II — Bolesław Adamiak z Siedlisk, woj. lubelskie, w dziale malarstwa — II — Deda Stanisław z Gniewoszowa woj. Radomskie i Walczak Władysław z Zakopanego, III — Zdzisław Walczak z Zakopanego.

F. Puzanowska, dywan dwuosnowowy.

W dziale tkactwa dwuosnowowego nagrody I otrzymały: Romualda Puzanowska, Marchelówka woj. białostockie, Dzieszko Marianna z Jasionówki, Helena Malewiczka z Janowa k/Sokółki.

M. Dzieszko, dywan dwuosnowowy.

XI — w PKiN w Warszawie czynna była pokonkursowa wystawa „Polska pamiątka”, zorganizowana przez Cepelię i Spółdzielnię z nią współpracującą.

XI — w Muzeum Okręgowym w Lublinie została otwarta wystawa ludowego malarstwa na szkło Władysława Walczaka-Banieckiego z Zakopanego.

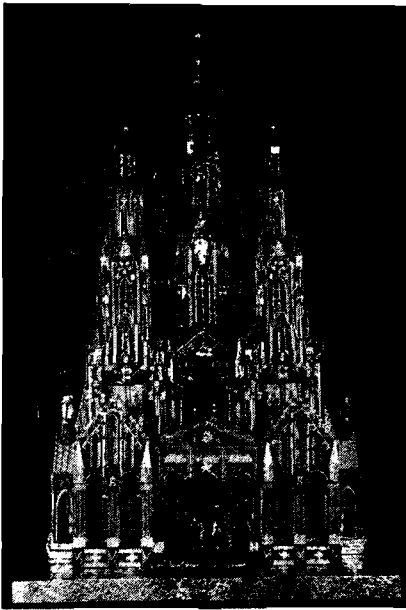
3—4XII — w Chełmie rozpoczął się I Woj. Przegląd Plastyki Amatorskiej i Twórczości Ludowej. Organizatorami byli: WRZZ, Wydział Kultury i Sztuki Urz. Woj. oraz WDK. Na wystawie pokazano najlepsze prace 45 autorów.

3.XII — w Muzeum Okręgowym w Białymstoku otworzono wystawę polskich ludowych instrumentów muzycznych ze zbiorów Państ. Muz. Etnograf. w Warszawie.

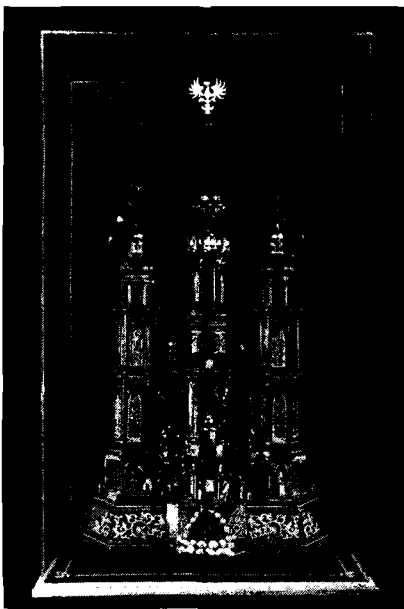
8.XII — na krakowskim Rynku odbył się jubileuszowy XXXV Konkurs Szopek Krakowskich. Na tegoroczny konkurs zgłoszono 67 szopek, o rozmiarach od 4 cm. do 3 m. Duża również była rozpiętość wieku autorów — od 9 do 70 lat. Nagrody I otrzymali: w grupie szopek dużych — Zygmunt Grabarski i Tadeusz Gillert — w grupie szopek średnich — Bronisław Piącik — w grupie szopek małych — Antoni Wołk.

14.XII — rozstrzygnięto III Konkurs Współczesnej Rzeźby Ludowej Karpat Polskich, zorganizowany przez Muzeum w Nowym Sączu. Komisarzem znakomicie przygotowanego konkursu (poprzedzonego rozpoznaniem w terenie) był mgr Antoni Kroh.

Jury, w którym uczestniczył m.in. znakomity malarz Tadeusz Brzozowski, red. A. Jackowski, dr A.

Br. Pięćcik, szopka (I nagr.)

A. Wolek, szopka (I nagr.)

Kunczyńska-Iracka, stwierdziło wyjątkowo wysoki poziom nadesłanych rzeźb. Dominował ośrodek paszyński, niekwestionowane centrum rzeźby sakralnej w kraju. Paszycy zdobyli też większą część nagród (8 na 15) w grupie dorosłych i wszystkie młodzieżowe). I, po 5000 zł otrzymali: Stanisław Mika i Wojciech Oleksy z Paszyna. II, po 3.000 zł: Stanisław Hołda z N. Sącza i Stanisław Oleksy z Paszyna. III, po 2.000 zł Henryk Głód z Paszyna, Andrzej Konopacki z Zakopanego (inspiracja sztuką ludową), Władysław Potoniec z Rogów. Przyznano 8 nagród IV (m.in. kowalowi Janowi Zachwiei ze Szczawnicy za rzeźbę w metalu) i 24 wyróżnienia. Nagrodę specjalną przyznano rodzinie Ficoniów z Wieprza. W licznej grupie młodzieżowej

przyznano 6 pierwszych nagród, 10 drugich i 10 trzecich.

28.XII — Muzeum Etnograficzne w Krakowie zaprezentowało wystawę malarstwa Katarzyny Gawłowej. Wystawę i wyjątkowy w swym uroku wernisaż zorganizowano dzięki współpracy opiekuna malarki p. Jacka Łodzińskiego. Wydano piękny plakat oparty na malarstwie Gawłowej. Tekst o malarce i zdjęcia, m.in. z wernisażu zamieścimy w jednym z następnych numerów.

XII — w hallu Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem czynna była wystawa malarstwa na szkłe Krzysztofa Okonia, muzyka, wiolonczelisty z „Tria Krakowskiego”. Pokazano 53 obrazy.

XII — w Pałacu Opatów w Oliwie otwarto nową wystawę działu etnografii Muzeum Narodowego, na której pokazano: dawne, sakralne i współczesne rzeźby ludowe z Kaszub i Kociewia (zwraca tu uwagę bogaty zestaw prac Izajasza Rzepy), dawne kaszubskie hafty ludowe oraz szopki i różne atrybuty obrzędów noworocznych z Kociewia i Kaszub.

W sumie wystawa obejmuje 200 eksponatów.

XII — w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi czynna była pokonkursowa wystawa pn. „Sztuka ludowa i robotnicza niejskiego woj. łódzkiego”. W konkursie udział wzięło 65 twórców ludowych i amatorów, którzy nadesłali w sumie ponad 500 prac, z czego ok. 400 pokazano na wystawie. W dniu otwarcia wystawy odbyło się uroczyste wręczenie nagród.

Z nagród ufundowanych przez Wydział Kultury i Sztuki Urzędu M. Łodzi 2 pierwsze nagrody otrzymali — Czesław Tabowski z Łodzi i Władysław Rząd z Łodzi, 2 nagrody drugie — Krystyna Dudziak i Stanisław Jastrzębski z Łodzi. W dziale kowalstwa przyznano I nagrodę Tadeuszowi Niewiadomskiemu z Łodzi.

Z nagród ufundowanych przez Cepelię nagrodę II za malarstwo otrzymał Henryk Burzyński z Ksawerowa, nagrodę I za rzeźbę Michał Prokopiuk z Bazylii, nagrodę I za tkaniny — Aniela Niebelska z Woli Rakowej, nagrodę II za tkaniny — Rozalia Ścieszko z Kurowic. Nagrodę I za ozdoby z papieru — Anna Karp z Brójc, nagrodę II — Ludwika Perek z Łodzi, Bronisława Pietruszka z Brójc i Waleria Soszka z Kurowic. Ponadto przyznano szereg nagród III i wyróżnień.

Polska sztuka ludowa za granicą

4.VI—16.X — wystawa „Dziecko w polskiej sztuce ludowej”: z Muzeum Etnograficznego w Toruniu zorganizowana była w muzeum rolnictwa w Wandlitz — wypoczynkowej miejscowości położonej blisko Berlina.

Wystawa „Mikołaj Kopernik w polskiej rzeźbie ludowej” zorganizowana była przez Muzeum Etnograficzne w Toruniu. Od 10.VII w Weimarze, a od 24.VIII w Karl-Marx-Stadt w Muzeum Zamkowym. Prasa zamieściła obszernie informacje i artykuły ze zdjęciami z wystawy.

1.VII — w Sonnenberg (NRD) otworzono w Muzeum Zabawek wystawę polskich zabawek ludowych ze zbiorów Państw. Muz. Etnograf. w Warszawie. Wstawę zwiedziło 82.724 osób.

20—30.VII — w Karlovych Varach, z okazji „Dni kultury polskiej” i XXX rocznicy podpisania umowy o współpracy kulturalnej między PRL a CSRS zorganizowano m.in. wystawę twórców ludowych, zrzeszonych w Spółdzielni im. Wypiańskiego w Krakowie. Odbyły się też występy kapeli ludowej z woj. krakowskiego.

VII — w Hadze, na terenie miasteczka miniaturowej im. J. Madurodama odbyła się impreza pn. „Sztuka ludowa z Polski”, na którą złożyły się: prezentacja i sprzedaż wyrobów ludowych w stoiskach Cepelii oraz wystawa — sprzedaż gobelinów wykonanych w Sp. Pracy Rękodzieła Artystycznego „Artes” w Gdańsku, wg. projektów dzieci — w ramach konkursu „Dzieci holenderskie dla dzieci polskich”. Uroczystego otwarcia dokonał ambasador PRL Józef Okuniewski w obecności przedstawicieli holenderskiego Min. Spraw Zagranicznych oraz Min. Kultury.

10.000 guldenów uzyskanych ze sprzedaży przekazane zostało na fundusz Centrum Zdrowia Dziecka.

VIII — w Easthampton na wyspie Long Island otwarta została wystawa pn. „Polskie pochodzenie, współczesne sztuki piękne i sztuka ludowa”.

Większość wystawionych eksponatów pochodziła z prywatnych zbiorów Ireny Ploeger, organizatorki wystawy, oraz z nowojorskiej Cepelii.

16.IX — w Kijowie otwarto wystawę sztuki ludowej Polski Północnej, zorganizowaną przez Państw. Muz. Etnograficzne w Warszawie.

24.IX — Muzeum Etnograficzne w Toruniu zorganizowało w Ośrodku Informacji i Kultury Polskiej w Berlinie wystawę intarsji Edmunda Kapłońskiego ze Znina. Został wydany katalog wystawy.

3.X — otwarto w Muzeum w Nitra (CSRR) wystawę polskiej sztuki ludowej zorganizowaną przez Państw. Muz. Etnogr. w Warszawie.

13.X — w Muzeum Kultury w Lund (Szwecja) otwarto wystawę polskich zabawek ludowych, zorganizowaną przez Państw. Muz. Etnograf. w Warszawie. Wystawę przeniesiono następnie do Hörby.

17—31.X — w Sztokholmie czynna była wystawa „Żołnierz Polski w sztuce ludowej”, zorganizowana przez Muzeum Wojska w Białymstoku.

7.XI — otwarto w Lizbonie wystawę polskiej sztuki ludowej, zorganizowaną przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

11.XI — otwarto w Zürichu w Galerii Nicoline Pon wystawę polskiej sztuki ludowej, przygotowaną przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

11.XI — w Meksyku otwarto wystawę prac Spółdzielni Pracy Rękodzieła Ludowego i Artystycznego im. St. Wyspińskiego.

Projektantkami ekspozycji były Maria Jenner i Danuta Tracz.

XI — w Ośrodku Kultury Polskiej w Berlinie zorganizowana została wystawa sztuki ludowej i rzemiosła artystycznego województw: katowickiego, bielskiego, częstochowskiego, opolskiego, legnickiego, wałbrzyskiego, jeleniogórskiego i wrocławskiego.

Wystawa połączona była ze sprzedażą.

XI — w Londynie otwarta została wystawa sztuki Warmii i Mazur zorganizowana przez Tow. „Pojezierze”.

XI — z okazji wizyty polskiej delegacji partyjno-rządowej w Rzymie Cepelia udekorowała kwiatami ludowymi i planszami z malarstwem Zalipanionek jedną z centralnych ulic miasta. Ekspozyty naszej sztuki ludowej znalazły się również w witrynach sklepów.

W okresie sprawozdawczym Cepelia zorganizowała 4 odrębne wystawy polskiej wycinanki ludowej — w Tokio, Bangladesz, Toronto i Alma-Ata.

7.XII — otwarto w Zürichu, w Muzeum Bellerike wystawę „Radość życia i radość barw”, przygotowaną przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie.

Inne

VIII — z inicjatywy Woj. Domu Kultury w Tarnobrzegu zorganizowano „Rajdy” fotoamatorów szlakiem twórców ludowych. Miały one na celu udokumentowanie życia i dorobku artystów ludowych oraz

ciekawych a mało dotąd znanych pamiątek historycznych.

W I Rajdzie udział wzięło 30 fotografików, którzy spenetrowali północno-wschodnie rejony województwa tarnowskiego i zbliżone do nich etnicznie części woj. zamajskiego.

X — w słynnym Zalipiu (woj. tarnowskie), oddano do użytku „Dom malarek”, wzniesiony z inicjatywy nie żyjącej już dziś Felicji Curyłowej. Na uroczystość otwarcia Domu zorganizowano wystawę dawnych malowideł i haftów miejscowych artystek. Ekspozyty pochodziły ze zbiorów Muzeum Etnograficznego w Krakowie.

XII — Józef Lurka, rzeźbiarz z Bystrzycy Górnej w woj. wałbrzyskim został jednym z laureatów nagrody im. Brata Alberta Chmielowskiego przyznanej przez Społ. Stow. Chrześcijan oraz redakcją „Za i Przeciw”, za twórczość religijną w dziedzinie sztuki ludowej.

W dziedzinie rzemiosła artystycznego nagrodę przyznano Stanisławowi Bałowskiemu z Grzechynia (k. Suchej Beskidzkiej).

(W ubiegłym roku nagrodę w dziedzinie sztuki ludowej otrzymał Wojciech Oleksy z Paszyna).

Fot.: J. Swiderski

S U M M A R I E S • P E 3 I O M E

SUMMARY OF ARTICLES

Jan Krzysztof Makulski — THE DEFINITION AND SCOPE OF ETHNOGRAPHY IN THE LIGHT OF CONTEMPORARY SOCIAL REQUIREMENTS

Ethnography being a branch of the humanities has always been fulfilling a concrete social function as well. By describing the functioning of culture it makes more comprehensible cultural processes and so has a part in the preparation of a model of contemporary culture. In the course of the last one hundred years ethnography has been subject to many transformations, but it underwent a real revolution only recently as a result of the rapid growth of the mass communication media and the emergence of the so called „global culture”. The latter influenced decisively the research area of ethnography, namely that of primitive societies developing in some isolation and that of country cultures of highly developed societies which had little part in the general circulation of culture. It might have seemed that simultaneously with the basic transformation of its research object ethnography, too, will be transformed, that it will seek new methods and concentrate on the new emerging phenomena in order to take part in the formation of a new model of culture. But it can achieve it only by changing the profile and perspective of its researches. So far most of its investigations is based on the research category of othnos and group. Ethnography still seeks regularities along the line: group — society — man (individual) and considers culture a system which determines the activity of an individual. This approach will of course remain valid. But it seems that much more attention should be paid, than it has been done so far, to the cultural creativity of the individual. In the world of universal patterns, the same for all, man is trying to find such areas of activity which will give him a feeling of separateness, that is to say of individuality and uniqueness. He would like to form around himself a circle of his „own” culture which would protect him against the influence of the global culture which he

regards as the „external” one. Considering it all, ethnography should pay a special attention to the emergence of such elements of culture which having not yet gained general social acceptance (and only this used to indicate a cultural fact in classical ethnography) are already playing a major role in the life of individuals and groups and interfere in the more general phenomena of culture. The object of such investigations would especially be individual and group attitudes of a „ritual” character whose purpose is self-assertion the urge to stress one's separateness. Since this phenomenon combines in itself both immaterial elements (attitudes, social bonds, psychic manifestations) and the material ones (ecological conditions, transformation of cultural material goods, new products, material symbols, etc.) ethnography, owing to its research apparatus, would be especially called upon to undertake researches in this field. It could be then described as a science concerned with the cultural effects of man's adaptation to natural and social conditions and with the trends and results of man's search, as an individual, for a place for himself in the culture which still remains to him something external. Such an approach makes it possible to adequately investigate the correlation between tradition and modern times, the two sources from which man, in building his individual pattern of life, takes the basic material.

Teresa Ambrożewicz — THE ADORNED RURAL BREAD IN POLAND

In the peasant culture a special significance used to be attached to bread which found its expression in various rites. Bread, being the basic food, acquired in the course of time symbolic connotations. These were evident in two cycles of rites, the family and annual ones.

The adorned bread and cakes used to be made by women who specialized in doing them and who had